

Regeringskansliet
(Socialdepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5)

Juridiska fakultetsnämnden är positiv till att det görs en översyn av det sociala trygghetssystemet i förhållande till gränsöverskridande rörlighet. Området är komplext mot bakgrund av att det dels påverkas av både nationell och internationell lagstiftning, dels involverar flera olika myndigheter i handläggningen av olika ärenden. Områdets komplexitet avspeglas i omfånget av utredningen. Fakultetsnämnden anser att det är svårt att avgöra om utredningen genom sina förslag har lyckats uppnå syftet med utredningen, dvs. att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Utredningens rekommendationer om fortsatta utredningar antyder dock att det finns många kvarstående otydligheter inom området, vilka kan försvåra för myndigheterna att göra rättssäkra bedömningar. En otydlighet i utredningen som fakultetsnämnden vill lyfta fram är förhållandet mellan bosättning, folkbokföring och uppehållsrätt.

I utredningen framhålls att det allmänna svenska sociala trygghetssystemet kan sägas utgå från tre principer: universell tillgång för alla, individuella rättigheter och solidarisk finansiering via socialavgifter och skatter. Utredningens bedömning är att de anpassningar som behöver göras av de sociala trygghetssystemen med anledning av gränsöverskridande personrörlighet bör bygga på dessa principer. I utredningen framkommer dock inte några djupare analyser av förslagets förenlighet med principerna. Ett exempel där sådana analyser saknas är förslagen om att införa bestämmelser om att äldre försörjningstillägg och bostadstillägg inte får lämnas till den som saknar uppehållsrätt i Sverige.

Utredningen föreslår att det införs en rätt för enskild att på begäran få prövat om hen är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), och att få ett intyg som bekräftar detta. Intyget är tänkt att stärka den enskildes trygghet och rättssäkerhet. Intyget saknar dock, som fakultetsnämnden tolkar det, egentliga rättsverkningar. Utredningen anför att intyget t.ex. kan användas som grund för tillgång till vård, men enligt fakultetsnämnden är det ingenting som talar för att landstinget kan anses vara bundet av intyget.

Juridiska fakultetsnämnden

Utredningen lyfter fram att det behövs åtgärder för att underlätta för myndigheternas tolkning och tillämpning av EU-rätten, vilket fakultetsnämnden instämmer i.

Fakultetsnämnden anser att utredningens förslag om en ny bestämmelse, 34 a § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, innebär en rimlig lösning, som är väl förenlig med allmänna förvaltningsrättsliga grundsatser. I 4 § tredje stycket förvaltningslagen (1986:223), FL, anges att om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet, bör myndigheten hjälpa honom eller henne till rätta och i 6 § FL anges att myndigheter ska samverka med varandra. Visserligen är inte förvaltningslagen formellt tillämplig i A-kassornas handläggning, men den bör vara vägledande.